

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบวชในพระพุทธศาสนา ตามวัตถุประสงค์ดั้งเดิมเพื่อต้องการจะพ้นทุกข์และกระทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน ข้อนี้เป็นจุดหมายของพระพุทธศาสนาโดยตรง ผู้เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาแม้ว่าจะดำเนินปฏิบัติยังไม่ถึงจุดหมายปลายทาง แต่ได้ประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระบรมศาสดาก็ได้ชื่อว่าเป็นการสร้างอุปนิสัยสมบัติที่จะเป็นมูลฐานให้พ้นทุกข์ในที่สุด อีกประการหนึ่งการบวชถือเป็นประเพณีของพุทธศาสนิกชนที่ตกทอดสืบกันมาแต่โบราณกาล ผู้มีศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนามักมุ่งหวังให้บุตรหลานของตนได้บวชเรียนเป็นทายาทสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา หรืออย่างน้อยที่สุดให้ได้ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อจะได้นำหลักธรรมคำสอนต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในการที่จะอยู่ครองเรือนให้มีความสุขในวันข้างหน้า เมื่อไม่อาจอยู่ครองเพศบรรพชิตได้แม้จะบวชตามประเพณีหรือบวชเพื่อมุ่งหวังให้พ้นทุกข์ ผู้ที่บวชเข้ามาสู่เพศบรรพชิตย่อมต้องตระหนักว่าเป็นผู้มีเพศแตกต่างจากคฤหัสถ์ เป็นที่เคารพบูชาของคนทั่วไป ฉะนั้นจึงต้องมีศีล มีวินัย เป็นข้อที่ยึดถือปฏิบัติที่ต่างจากประชาชนจึงจะเป็นที่ตั้งแห่งความเคารพกราบไหว้ของคนทั่วไป¹ สถาบันสงฆ์นับว่าเป็นสถาบันที่สำคัญอย่างยิ่งสถาบันหนึ่ง ในการให้ความช่วยเหลือต่อสังคมไทย ดังจะได้เห็นจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่าคนไทยในสมัยก่อนส่วนมากจะนำลูกหลานไปฝากไว้กับวัดเพื่อให้มีโอกาสได้เล่าเรียนหนังสือ ให้มีความรู้อ่านออกเขียนได้ เมื่ออายุครบบวชก็จะได้รับการอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ศึกษาเล่าเรียนวิชาการขั้นสูงต่อไป ส่วนสตรีและคนชราจะได้รับความรู้จากการไปสดับฟังพระธรรมเทศนาที่วัด ดังนั้นคนไทยส่วนใหญ่ในสมัยก่อนๆ จึงดำเนินชีวิตโดยยึดหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นแกนนำแทบทั้งสิ้น การดำเนินชีวิตในทำนองนั้น คนไทยรุ่นหลังมักเรียกขานอย่างชื่นชมว่าวิถีไทย นั่นคือ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย จะให้การฝึกอบรมแก่บุตรหลานของตนให้ครองชีวิตแบบไทย พระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานของชีวิต สั่งสอนให้อนุชนทุกคนมีศีล สมาธิ ปัญญา ทำให้ครองชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข²

พระภิกษุ มีฐานะพิเศษจากคฤหัสถ์คือ มีพระธรรมวินัยเป็นธรรมนูญการปกครองการบริหาร โดยเฉพาะอีกต่างหากจากตัวบทกฎหมายของบ้านเมือง กล่าวคือพระภิกษุรวมทั้งสามเณรทุกรูป ต้องอยู่ภายใต้พระธรรมวินัยพุทธบัญญัติ ต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัยโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อสลัดตนออกจากทุกข์ทั้งปวง และเพื่อทำนิพพานให้แจ้งตามที่ได้เปล่งวาจาบรรพชาอุปสมบทต่อพระอุปัชฌาย์ อาจารย์และหมู่ภิกษุสงฆ์ในปริณทณพินิธิว่า “สพพทุกขนิสสรณนิพพานสจฉิกรณตถาย”

¹ อรัญญ์ วิจิตรเจริญ, *จารีตประเพณีกัจจัตถะและมารยาทของพระสงฆ์*, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๘), หน้า ๑.

² วรวิทย์ วสันตสารกร, *การปรับตนตามวิถีพุทธ*, (กรุงเทพมหานคร: วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๔๗.

แปลความว่า เพื่อสลัดตนออกจากทุกข์ทั้งปวงและเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง³ การเป็นพระภิกษุของชาวไทยนับวันจำนวนจะลดน้อยถอยลง ระยะเวลาที่เคยบวชอย่างน้อยหนึ่งพรรษา คือ สามเดือนในช่วงฤดูฝนก็เหลือเพียงบวช ๗ วันบ้าง ๑๕ วันบ้าง ๑ เดือนบ้างเท่านั้น เป็นผลให้การศึกษาและการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งเป็นไปอย่างกะท่อนกระแต้นไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย โอกาสที่ผู้บวชรวมถึงประชาชนทั่วไปจะเข้าใจพระธรรมคำสั่งสอนผิตพลาดคลาดเคลื่อนไป ไม่ตรงตามความเป็นจริงก็มีมากขึ้นตามลำดับหากสามารถทำให้ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้เตรียมตัวจะบวชโดยเริ่มจากคำสอนเบื้องต้นจนบรรลุมรรคผลนิพพานได้ โดยใช้เวลาเพียงสั้นๆ ซึ่งจะเหมาะกับสภาพเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันนี้เป็นอย่างมาก ก็จะเป็นการดีแก่พระพุทธศาสนาและมหาชนทั้งโลก⁴

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปุณฺณ) ได้กล่าวให้โอวาทไว้ว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญควบคู่ไปกับการพัฒนา ถ้าการพัฒนาขาดการศึกษาเข้าไปกำกับก็จะทำให้การพัฒนานั้นไม่ยั่งยืน ไม่สามารถจะดำเนินได้ตลอดและจะไม่สนองตอบต่อปัจจัยขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นความจำเป็นของกลุ่มชน การศึกษาเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้น ผู้มีการศึกษาย่อมได้รับการแข่งขันสารจากคนทั้งหลายโดยทั่วไป โดยฐานะที่มีโอกาสที่ได้ศึกษา และใช้โอกาสนั้นเพื่อพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพสูงส่งโดยยิ่งขึ้นไป ดังนั้น การเรียน การสอน การสอบ จึงเป็นวัฏจักรทางการศึกษาที่สืบทอดและปฏิบัติกันสืบมาจวบจนปัจจุบันแม้ปรัชญาการศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษาจะแปรเปลี่ยนไปเช่นใด ก็ไม่อาจพ้นข้อสรุปทางการศึกษาที่จบลงด้วย การเรียน การสอน การสอบอยู่นั่นเอง การที่พระสงฆ์ได้การยอมรับและเป็นที่ยอมรับของประชาชนมาแต่ครั้งอดีตกาล มาเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ดังนั้นพระสงฆ์จะต้องปฏิบัติตนให้เป็นที่ตั้งแห่งความเคารพเลื่อมใสและเป็นต้นแบบแห่งชีวิตที่เรียบง่ายเพื่อเป็นแบบฉบับให้แก่ประชาชนได้กำหนดยึดถือเป็นแบบแผนแห่งตน งานการศึกษาของคณะสงฆ์ที่ยังสามารถและดำเนินไปได้ด้วยดี ก็เพราะได้อาศัยความตั้งใจเล่าเรียนศึกษาของภิกษุและสามเณร ผู้มีศรัทธาปสาทิกคุณอันมั่นคงแน่วแน่อยู่ในพระธรรมวินัยหวังความเจริญงอกงามไพศาลของพระศาสนาเป็นที่ตั้ง บวชอุทิศตนเพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาสืบสานความเป็นศาสนทายาทและความตั้งใจจริงในการยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงถาวรสืบต่อไป⁵

การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม เกิดขึ้นจากเจตนารมณ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พระองค์ทรงเห็นว่าการศึกษาคือสิ่งสำคัญในการพัฒนาคณะสงฆ์ ดังนั้นจึงทรงจัดการศึกษาแบบใหม่ขึ้น เรียกว่านักธรรม เพื่อผลิตศาสนทายาทเพื่อให้มีส่วนช่วยในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ หลักสูตรที่ทรงจัดขึ้นนั้น ทรงเน้นพระธรรมวินัยเป็นหลักเพราะทรงเห็นว่าการศึกษามหาธรรมวินัยเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับพระภิกษุสามเณรมากกว่าหลักสูตรเดิมที่เป็นบาลี และทรงเปลี่ยนหลักสูตรจากเดิมที่เป็นเพียงภาษาบาลีอย่างเดียวมาเป็นภาษาไทย เพราะทรงประจักษ์ว่าผู้มีความรู้ทางภาษาไทยดีแล้วย่อมสามารถแปลและเข้าใจเนื้อความแห่งภาษาบาลีได้เป็นอย่างดี และหลักสูตร

³ พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคฺโล), *การบริหารวัด* (นครปฐม : โรงพิมพ์เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๘), บทนำ ๒๕-๓๙.

⁴ พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), *พระแท้*, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิธรรมกาย, ๒๕๔๕), หน้า ๖-๘.

⁵ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปุณฺณ), *เรื่องสอบบาลีสนามหลวงแผนกบาลี*, (กรุงเทพมหานคร : แผนกบาลีสันตมหลวง, ๒๕๕๐), หน้า ๖-๘.

ที่พระองค์ทรงปรับปรุงขึ้นมาใหม่จึงมุ่งให้เป็นที่ศึกษาเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีเกี่ยวกับพระศาสนา พระวินัยของพระภิกษุประวัติพระพุทธเจ้าและพระสาวกและรู้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาตลอดจนสามารถเขียนอธิบายธรรมต่างๆได้การจัดการศึกษาแบบใหม่นี้ เป็นผลให้ผู้ศึกษาพัฒนาความสามารถในด้านภาษาไทย มีความเข้าใจในพระธรรมวินัยและสาระแห่งธรรมสามารถนำออกมาแสดงและให้เป็นประโยชน์พร้อมทั้งมีทัศนะที่ลึกซึ้งและกว้างขวางมากขึ้น ภายหลังมีคฤหัสถ์ประสงค์จะเรียนและสอบความรู้พระธรรมบ้าง ทางผู้บริหารคณะสงฆ์จึงได้จัดให้มีสอบธรรมของคฤหัสถ์ขึ้น เรียกว่า ธรรมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาสำหรับคฤหัสถ์ถือได้ว่ามีส่วนช่วยกิจการคณะสงฆ์และพัฒนาชาติบ้านเมืองเป็นปัจจัยส่งเสริมด้านคุณธรรมและศีลธรรมให้แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี⁶ ในปัจจุบันจึงมีการศึกษาพระปริยัติธรรมสืบอายุพระพุทธศาสนาเป็นแผนก ๒ แผนกคือ แผนกบาลี และ แผนกธรรมมีผู้อำนวยการสอบทั้งสองแผนกเรียกว่า แม่กอง แผนกนักธรรมเรียกว่า แม่กองธรรมสนามหลวง แผนกบาลีเรียกว่า แม่กองบาลีสนามหลวงทั้งสองแผนกมีการกำหนดสอบปีละหนึ่งครั้ง เรียกว่าสอบในสนามหลวงคือสนามสอบของคณะสงฆ์ เมื่อสอบเสร็จแล้วให้นำใบตอบของนักเรียนมาตรวจในสถานที่แห่งเดียวกันโดยตั้งกรรมการขึ้น ทำหน้าที่ตรวจในการสอบทั้ง แผนกธรรม และแผนกบาลี การศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมที่เรียกว่า เรียน หรือสอบนักธรรม หรือธรรมศึกษานี้เมื่อจะติราคาต่างวัดเป็นเงินเป็นทอง หรือเป็นวิทยฐานะที่จะอำนวยความสะดวกก้าวหน้าให้เราสมปรารถนาแต่ก็เป็นประโยชน์ในด้านที่เป็นที่พึงพอใจ คนมีธรรมประจำใจตกไปที่ไหนก็ไม่อับจนไม่มีคนรังเกียจ ผู้ประพฤติธรรม สังคมทุกสังคมต้องการคนดีทั้งสิ้น เราได้เรียนธรรมศึกษาธรรมชื่อได้ว่าจัดการวางรากฐาน หรือพื้นฐานของเราดีแล้ว การคิดหาความก้าวหน้าต่อไปก็เป็นความสะดวกสบาย จึงขอเตือนให้ภิกษุและสามเณร และพระพุทธศาสนิกชนทั้งหลายตระหนักในเรื่องนี้ให้จงดีอย่าเหยียดหยามเสียว่า เรียนธรรมศึกษาธรรม เข้าสอบธรรมไม่ได้ประโยชน์อะไร จจริงอยู่ความรู้ธรรมเพียงเท่านั้นจะเป็นอาชีพต่อไปข้างหน้าไม่ได้ แต่ขอให้คำนึงว่าวิชาความรู้ทั้งหลาย ที่จะเป็นประโยชน์ได้ก็ต้องปลูกฝังลงในคนผู้มีคุณธรรม เราจึงควรน้อมนึกให้เกิดปิติปราโมทย์ว่า เราแต่ละคนได้เป็นผู้หนึ่งที่ช่วยทำนุบำรุงสืบอายุพระพุทธศาสนา แม้ได้ศึกษาเล่าเรียนเพียงเท่านี้ ก็จะเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต่อไป ฉะนั้นเราทั้งหลายได้เรียนธรรม จงนึกให้ได้ความปลื้มใจว่าได้ทำถูกทำชอบเข้าทางตรงจะไม่หลงวนเวียนต่อไป⁷

ผู้วิจัยได้สังเกตจำนวนประชากรผู้ที่เข้ามาบรรพชาอุปสมบทในบวรพระพุทธศาสนาเพื่อศึกษาเล่าเรียนหลักธรรมคำสอนตามพระธรรมวินัย ซึ่งได้แก่พระปริยัติธรรม แผนกธรรม และแผนกบาลีตามวัดต่างๆโดยการสังเกตและพิจารณาแบบไม่มีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นวัดขนาดเล็ก ขนาดกลาง และวัดขนาดใหญ่ ได้รับผลกระทบทั้งสิ้น จะสังเกตเห็นพระภิกษุและสามเณรนั่งเรียนในห้องเรียนสองรูปบ้าง สามสี่รูปบ้าง หรือถ้าเป็นวัดในท้องถิ่นที่เจริญหน่อยก็พอจะมีบ้างแต่ก็นับว่ามีจำนวนน้อยอยู่ดี พระภิกษุและสามเณรผู้ที่เข้ามาบวชในยุคโลกาภิวัตน์ส่วนใหญ่ความหนักแน่นน้อย ในการศึกษา ในการอยู่จำพรรษาสักสามเดือนก็นับวันจะลดลง จึงน่าเป็นห่วงจำนวนประชากรที่จะสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม และแผนกบาลีเป็นหลักสำคัญที่พระภิกษุและ

⁶ เสฐียรพงษ์ วรรณปก, **พุทธศาสนา : ธรรมและวิจารณ์**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์เนต พรินต์ติ้ง เซนเตอร์ จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๑๓๘.

⁷ คำปราศรัย, สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า, อดีตแม่กองธรรมสนามหลวง, กรมการศาสนา, ๒๕๒๐, หน้า ๕.

สามเณรทุกรูปจะต้องศึกษาก่อนเพราะเป้าหมายของการบวชเรียนตามพระธรรมวินัยก็เพื่อให้รู้หลักศาสนา ก่อน แล้วจึงนำหลักธรรมคำสอนในแนวทางพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติให้บรรลุคุณธรรมที่สูงยิ่งขึ้น และอยู่สืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงต่อไป

ด้วยเหตุผลทั้งหลายเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับด้านประสิทธิภาพการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านบุคลากร ด้านเทคนิคและวิธีการสอน ด้านสื่ออุปกรณ์การสอน และด้านสภาพแวดล้อม ศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค ข้อคิดเห็น และเสนอแนะที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม และจะหาวิธีการอย่างไรในการบริหารการจัดการทรัพยากรบุคคล ซึ่งได้แก่พระสงฆ์ และสามเณรให้มีปริมาณและคุณภาพเพิ่มมากขึ้น และอยู่สืบต่ออายุพระพุทธศาสนาให้สถาพรต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อ ประสิทธิภาพการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ประสิทธิภาพการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ว่าเป็นอย่างไร และมีระดับใดบ้าง

๑.๓.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๓.๓ แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ว่าเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาความหมาย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ใน ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านบุคลากร ๒) ด้านเทคนิคและวิธีการสอน ๓) ด้านสื่ออุปกรณ์การสอน และ ๔) ด้านสภาพแวดล้อม

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

๑) **ตัวแปรต้น** ได้แก่ ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา สามัญ วุฒิกศษานักรธรรม วุฒิกศษาศาสนปริยัติธรรม

๒) **ตัวแปรตาม** ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ใน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านเทคนิคและวิธีการสอน ด้านสื่ออุปกรณ์การสอน และด้านสภาพแวดล้อม

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ พระสังฆาธิการ ครูสอน และพระภิกษุที่เคยผ่านการเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมมาแล้ว ตามหลักสูตร นักรธรรมชั้นตรี นักรธรรมชั้นโท และนักรธรรมชั้นเอก ของวัดในอำเภอโพธาราม มีพระสงฆ์ ๑๓ ตำบล ๖๙ วัด ประชากรโดยรวมมีทั้งสิ้น ๘๔๖ รูป^๘

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านสถานที่ วัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๕ รวมระยะเวลาในการทำการวิจัย ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ พระสงฆ์ที่มีวุฒิกศษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ พระสงฆ์ที่มีวุฒิกศษาทงนักรธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ประสิทธิภาพการจัดการ การเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๕ พระสงฆ์ที่มีวุฒิกศษาศาสนปริยัติธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ประสิทธิภาพการจัดการ การเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

^๘สำนักงานเจ้าคณะอำเภอโพธาราม, สถิติพระภิกษุอยู่จำพรรษา อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๒๕๕๔, (ราชบุรี : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอโพธาราม), หน้า ๕/๕ (เอกสารอัดสำเนา).

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลของการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

การจัดการ หมายถึง การวางแผนการเรียนการสอน วางแผนการเรียนรู้และกระบวนการที่จะจัดการเรียนการสอน พระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

การเรียนการสอน พระปริยัติธรรม แผนกธรรม หมายถึง ลักษณะ รูปแบบ ขั้นตอน หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนทั้ง ๔ ด้าน คือ

๑. ด้านบุคลากร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในหน่วยงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับความต้องการของหน่วยงาน การบำรุงรักษาการพัฒนา ตลอดจนการให้พ้นจากงานเพื่อให้หน่วยงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความพึงพอใจของบุคคลในหน่วยงานนั้นๆ

๒. ด้านเทคนิคและวิธีการสอน หมายถึง กลวิธีต่างๆ ที่ใช้เสริมกระบวนการสอน และขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญอันเป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้นๆ

๓. ด้านสื่ออุปกรณ์การสอน หมายถึง วัสดุทุกชนิดที่นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ รูปภาพ แผนที่ แผนภูมิ รูปหุ่นจำลอง วิทย์ โทรทัศน์ เครื่องอัด และเครื่องขยายเสียง ฯลฯ

๔. ด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง สภาวะใดๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นรูปธรรมนามธรรมหรือทุกสิ่งทุกอย่างที่ล้อมรอบตัวเรา เช่น อาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุ อุปกรณ์ หรือสื่อต่างๆ เป็นต้น

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ประสิทธิภาพการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี